

К О Н С П Е К Т

Докторантура по Политически науки (Европеистика – Икономически изследвания на ЕС)

Кандидат-докторантския изпит се състои от разработване на отговори на **два равностойни по тежест въпроса**. Следва да се отговори и на двата въпроса. Първият въпрос е писмено развиване на изследователски проект на докторантска теза (част А). Вторият е отговор на изтеглен въпрос от въпросника (част Б).

Част А. Развиване на изследователски проект

Кандидат-докторантът следва да представи развит по време на изпита изследователски проект на своята докторантска теза. Развитият проект на докторантска теза не е задължително да бъде напълно идентичен с тезата, която ще се развива при успешно издържан изпит. В случай на зачисляване в докторантура, окончателната тема на дисертацията се определя след обсъждане с научния ръководител и се приема на катедрено заседание.

Разработеният по време на изпита проект на докторантска теза следва да е в областта на икономическите изследвания на ЕС и да включва най-малко следното:

- Работно заглавие на дисертационния труд
- Първоначално примерно съдържание (основните глави и подраздели)
- Актуалност на изследването
- Изследователската теза
- Планираните методи на изследването
- Обект и предмет на изследването
- Евентуални ограничения на изследването
- Цели и задачи на изследването
- Първоначално планирани научни приноси от изследването
- Основните източници на информация, които ще се използват и ще бъдат включени в библиографията (не следва да се посочват конкретни източници, а основни групи от източници, които ще се анализират в изследването).

Част Б. Въпросник: Европеистика – Икономически изследвания на ЕС

1. Икономическа интеграция – Същност, форми, степени и динамика на икономическата интеграция, положителна и отрицателна интеграция, потенциални ползи от икономическата интеграция. Европейският

- икономически модел, икономическата рамка на европейската интеграция в Учредителните договори, икономически цели и ключови икономически принципи.
2. Политически и икономически предпоставки за възникване на интеграционните процеси в Западна Европа. Създаване и развитие на Европейските общности. Еволюция на европейската интеграция – от Римските договори до Договора от Лисабон.
  3. Институции на Европейския съюз. Наднационалното и междудържавното начало на институционалните решения. Процес на вземане на решения в ЕС.
  4. Единният пазар – Бялата книга за изграждане на единния пазар, четирите свободи – свободно движение на хора, стоки, услуги и капитали, единният пазар – успехи и разочарования. Перспективи пред развитието на Единния пазар на ЕС.
  5. Общата външнотърговска политика – общи принципи и юридическа основа, инструменти за осъществяване, стратегия на ЕС за достъп до пазара, основни преференциални споразумения, Европейският съюз като търговски партньор, нови предизвикателства за ЕС в сферата на международната търговия в глобализацията се свят.
  6. Политика на ЕС за защита на конкуренцията – значение, цели и инструменти
  7. Бюджет на ЕС - необходимостта от собствен бюджет, законодателна рамка и общи принципи, многогодишните финансовите рамки, дискусиите по предложенията на Европейската комисия за многогодишната финансова рамка, бъдещето на бюджета на ЕС.
  8. Общата селскостопанска политика – юридическа основа, цели и принципи, основни методи на интервенция, общата селскостопанска политика на ЕС и търговията с трети страни, преговори в СТО, реформите и съвременното развитие на общата селскостопанска политика, ОСП и разширяването на ЕС.
  9. Регионална политика – необходимост от регионална политика на равнище ЕС, финансиране на регионалната политика, структурните фондове, принципи, организация и осъществяване на регионалната политика, развитие на регионалната политика през периода 2007 – 2013 г. Нови моменти в осъществяването на регионалната политика и използването на структурните фондове на ЕС през периода 2014-2020 г. Многогодишна финансова рамка за периода 2021-2027 г. и План за възстановяване на Европа.
  10. Политика за насърчаване на изследванията и технологично развитие. Политика в областта на иновациите. Информационно общество. Стратегия “Европа 2020”.

11. Политика на ЕС в областта на енергетиката. Политика на ЕС за опазване на околната среда, Зелената сделка и идеята за климатично неутрална Европа.
12. Обща транспортна политика. Трансевропейски мрежи.
13. Валутна интеграция - теоретични основи на валутната интеграция, оптимална валутна зона. Изграждане на икономически и паричен съюз, конвергентни критерии, Европейска централна банка, система на европейските централни банки, Пакта за стабилност и растеж.
14. Икономически аспекти на функционирането на еврозоната. Ефекти от въвеждането на еврото. Участието на новите държави-членки на ЕС в икономическия и паричен съюз. Анализ на кризата в Гърция и последици за еврозоната. Усилия за преодоляване на икономическата и финансовата криза в еврозоната. Възможности за излизане на Гърция или други държави от еврозоната. Планове за изграждане на завършен Икономически и паричен съюз.
15. Подготовката на България за присъединяване към еврозоната. Положителни и отрицателни страни за страната от бъдещо приемане на еврото. Участие на България в ERM II и банковия съюз на ЕС.
16. Политика на разширяване на Европейския съюз. Критерии за членство в ЕС. Процесът на разширяване и процесът на задълбочаване на интеграцията. Икономическите предизвикателства пред ЕС след последната вълна на разширяването
17. Положителни и отрицателни ефекти от интеграцията на България в ЕС. Анализ на първите години от членството на България в ЕС
18. Икономически последици за ЕС и Обединеното кралство от оттеглянето му от Европейския съюз.
19. Европейският съюз – съвременно развитие и бъдещи перспективи

Препоръчителна литература¹

Библиография

На български език

- Консолидирани текстове на Договора за Европейския съюз и на Договора за функциониране на Европейския съюз (2010), Служба за публикации на Европейския съюз

---

¹ Списъкът с препоръчителна литература може значително да бъде разширен. Кандидат-докторантите следва да се запознаят с широк спектър от анализи и дискуссионни материали, които разглеждат проблематиката, която е включена във въпросника.

- Симеонов, К. (2020), „От общия пазар до единната валута в ЕС“, Софийски университет „Св. Климент Охридски“ и Фондация „Ханс Зайдел“, издателство „Минерва“, София, 2020 г., стр. 1-446, ISBN: 978-954-8702-50-8.
- Симеонов, К. (2018), „Икономически и парични съюзи – теории и практика“, Софийски университет „Св. Климент Охридски“ и Фондация „Ханс Зайдел“, Издателство „Минерва“, София, 2018 г., стр. 1-478, ISBN: 978-954-8702-45-4.
- Симеонов, К., А. Печева, Л. Никифорова и С. Бижева (2017), „Перспективи за приемане на еврото в Западните Балкани“, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, съфинансиран от програма „Еразъм+“ на Европейския съюз, „Жан Моне“ Център за високи постижения, Издателство „Минерва“, София, 2017 г., стр. 1-270, ISBN: 978-954-8702-43-0.
- Симеонов, К. (2017), „Същност и история на паричните съюзи“, Софийски университет „Св. Климент Охридски“ и Фондация „Ханс Зайдел“, Издателство „Минерва“, София, 2017 г., стр. 1-320, ISBN: 978-954-8702-40-9.
- Георгиева, Е. и К. Симеонов (2008), учебник по “Европейска интеграция”, второ преработено и допълнено издание, издателска къща „Минерва”, гр. София, 2008 г., стр. 1-363, ISBN 978-954-8702-13-3.
- Шицова, И. (2011) , Политики на Европейския съюз, Университетско издателство “Св. Климент Охридски”
- Шицова, И 2017 Западните Балкани имат право да участват в дебата за бъдещето на ЕС сп. Дипломатия, Дипломатически институт – на български и на английски език, бр. 17
- Шицова, И. 2016, „Миграционната криза – часът на истината за бъдещето на европейския проект“ –Дипломатически институт– на български и на английски език, списание Дипломатия бр. 17
- Симеонов, К, 2018, Българската пътека към еврото и банковия съюз , анализ, публикуван на страницата на Жан Моне центъра за високи постижения
- Шицова, И. 2018, Кохезия или конкурентоспособност, анализ публикуван на страницата на Жан Моне центъра за високи постижения <http://jeanmonnetexcellence.bg/>
- Шицова, И. 2018, Играчите в полето на Западните Балкани, анализ, публикуван на страницата на Жан Моне центъра за високи постижения <http://jeanmonnetexcellence.bg/>
- Шицова, И. 2021, „Стратегическата автономия – новият проект на Европейския съюз“ Strategic autonomy – the new project of the European Union сп. Дипломатия, бр. 25 Дипломатически институт към Министерство на външните работи – на български и на английски език
- Шицова, И. 2020, „Търговската политика на Европейския съюз – в търсене на разумния баланс“ в сборника на катедра „Европеистика“, посветен на доц. Юлия Захаријева, Университетско издателство на СУ "Св. Кл. Охридски"
- Шицова, И. 2019, „От диференцирана към „сма̀рт“ (интелигентна) интеграция“ в Юбилейния сборник „20 години катедра „Европеистика“ , Университетско издателство на СУ "Св. Кл. Охридски"

- Шикова, И. 2019, „Многогодишната финансова рамка 2021-2027г. като огледало на бъдещето на Европейския съюз“ в сборника на катедра“Публична администрация“, посветен на юбилея на доц. Милена Стефанова. Университетското издателство на СУ "Св. Кл. Охридски"
- Шикова, И 2019 „Многогодишната финансова рамка 2021-2027 г. – политическото послание за бъдещето на Европейския съюз“. сп. Дипломатия, Дипломатически институт – на български и на английски език, бр. 22
- Шикова, И 2018 „Размисли върху диференцираната интеграция в Европейския съюз“ в „Културната памет във времето и пространството: Сборник посветен на 65-годишния юбилей на проф. д.изкн. Симеон Недков“, състав. Петър Миладинов, Университетско издателство на СУ "Св. Кл. Охридски"

На английски език:

- The Economic and Monetary Union: Past, Present and Future Monetary Dialogue January 2019 Policy Department for Economic, Scientific and Quality of Life Policies Author: Marek Dabrowski Directorate-General for Internal Policies PE 631.040
- Streeck, W,(2018) European Social Policy: Progressive Regression, MPIfG Discussion Paper 18/11
- Lehne,S.(2017) Is There Hope for EU Foreign Policy? Carnegie Europe
- Wallace,H.,Wallace W. (2015) , Policy–making in the European Union, 7th edition, Oxford University press
- Versluis,E. Van Keulen,M., Stephenson,P. (2011) Analyzing the European Union Policy Process, First Edition, Palgrave Macmillan
- Borshardt, Klaus-Dieter (2018), The ABC of European Union Law, Publications Office of the European Union
- Molle, Willem (2017), The Economics of European Integration – Theory, Practice, Policy, Fifth edition, Ashgate
- Допълнителна литература: Желателно е кандидат докторантите да следят периодика: списание EurActive, Economist, вестници Financial Times, Le Monde и да са запознати с актуалното развитие на европейската интеграция.